

Česká právní úprava od 1. 1. 2026 jako možná inspirace pro Slovensko

(Czech legislation from January 1, 2026 as a possible inspiration for Slovakia)

Abstrakt

Příspěvek se v kontextu dosavadního vývoje zabývá novou právní úpravou porozvodové péče o děti v České republice, která bude účinná od 1. 1. 2026. Podrobněji rozebírá zákonný požadavek rovnocenné péče obou rodičů a jeho předpokládané dopady do praxe.

In the context of current developments, the article deals with the new legal regulation of post-divorce child care in the Czech Republic, which will be effective from January 1, 2026. It discusses in more detail the legal requirement of equal care for both parents and its expected impacts on practice.

Klíčová slova

rozvod, péče o děti, legislativa, rovnocenná péče

divorce, child custody, legislation, equal custody

Začněme trochou historie. Zatímco v roce 1919 byla rozvodem rodičů postižena asi 2 % dětí v Česku, v roce 1950 to bylo už 10 % a v roce 2015 celých 50 % (slovenská čísla jsou o něco lepší).

Dochází tedy ke změně paradigmatu. Do 20. století byl rozvod řešením malého procenta více či méně katastrofických vztahů. Existoval pro něj vážný důvod, například alkoholismus či násilí ze strany jednoho rodiče. V takové situaci soudy logicky hledaly „lepšího rodiče“, který je vůbec schopen se o děti postarat.

Ve 21. století je rozvod je bohužel běžným řešením partnerské krize. Obvykle pro něj neexistuje vážný důvod, oba rodiče jsou v zásadě normální, oba jsou schopni se o děti postarat. Soudy jsou přesto stále zvyklé vybírat „lepšího rodiče“.

Přitom již delší dobu máme v Česku v občanském zákoníku formulaci, která implikuje zachování péče obou rodičů - § 906 odst. 1 OZ: *„Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů napříště o dítě pečovat, a to s uvážením zájmu dítěte; s tímto zřetelem se od souhlasného stanoviska rodičů soud odchýlí jen tehdy, vyžaduje-li to zájem dítěte.“*

Určení péče každému z rodičů přesto nebylo dosud vůbec běžné. Zajímavé je i to, že zákon zde ukládá soudu pokud možno respektovat případnou dohodu rodičů – ani to dosud nebylo vždy běžné.

Nová právní úprava

Od 1. 1. 2026 však v Česku nastupuje nová úprava. Ta klade na první místo péči obou rodičů na základě jejich dohody, přičemž není žádnému z nich soudně upraven rozsah péče. Pro případ nedohody je pak soud povinen určit rozsah péče každému z rodičů. Tímto se tedy v zákoně ruší pojmy

„péče jednoho rodiče“, „střídavá péče“ a „společná péče“, nadále se hovoří pouze o péči každého z rodičů.

§ 907 odst. 1 OZ: „Dohodnou-li se na tom rodiče, soud rozhodne, že dítě zůstává v péči obou rodičů, aniž by určoval rozsah péče o dítě každého z nich.“

§ 907 odst. 2 OZ: „Nerozhodne-li soud podle odstavce 1, určí rozsah péče o dítě každého z rodičů, a to s uvážením zájmu dítěte.“

Zákonné zakotvení péče obou rodičů dává všem kvalitativně (nikoliv kvantitativně) stejná rodičovská práva. Ačkoliv se judikatura posledních let snažila mazat rozdíly mezi termíny „styk“ a „péče“, faktem zůstává, že dosud jde o dva různé pojmy s různým obsahem. Například podle § 858 OZ péče o dítě zahrnuje „zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.“

Na druhou stranu by pouhé přejmenování styku na péči mohlo maskovat i velmi nevyvážený stav, kdy jednomu rodiči bude umožněno „pečovat“ třeba jen hodinu týdně. Proto má poměrně důležitý význam další nové ustanovení zákona, které zakotvuje vzájemné právo **děti** a rodičů na rovnocennou péči.

§ 888 odst. 1 OZ: „Dítě má právo na rovnocennou péči obou rodičů, stejně jako rodiče mají právo na rovnocennou péči o své dítě.“

Rovnocenná péče

Co přesně znamená „rovnocenná péče“, není zákonem ani judikaturou prozatím nijak definováno. Z převažujících názorů lze dospět k výkladu, že podstatou rovnocennosti je stejně kvalitní a **přiměřeně** vyvážený časový kontakt dítěte s oběma rodiči. Nejde nutně o dělení času v poměru 50 : 50, ale především o vyvážené zapojení obou rodičů do běžného života dítěte. Podílet se na péči o dítě přitom není jen právo, ale i povinnost.

V závislosti na konkrétních podmínkách rodiny může existovat nekonečná škála variant, jak rozdělit péči relativně rovnocenným způsobem mezi oba rodiče. Zde uvádím pro příklad jen několik modelů. První dva jsou vhodné pro situaci větší vzdálenosti mezi rodiči s docházkou dítěte do jedné školy (kombinovanou s částečnou domácí výukou u druhého rodiče). Třetí model je vhodnější pro malé děti, které mohou mít problém s delším odloučením od jednoho či druhého rodiče.

	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
1							
2							
3							
4							

	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ně		
1									
2									
3									
4									
5									
6									

	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
1							
2							

Právo na rovnocennou péči obou rodičů není absolutní, ale soudy by měly při rozhodování o péči vycházet z tohoto principu jako výchozího modelu. Musí se tedy případně prokázat, že zákonné právo na rovnocennou péči je „přebito“ ochranou jiného, ještě důležitějšího práva dítěte - zejména práva na život a zdraví. Typicky se jedná o případy násilí vůči dítěti, drogových závislostí rodičů, jejich neschopnosti se o dítě vůbec postarat apod.

Rozšíření rovnocenné péče přiměje rodiče zamyslet se nad tím, jaký časový rozvrh bude pro ně a jejich dítě nejvhodnější (viz výše). Při osobním zajišťování potřeb dítěte oběma rodiči by měl také poklesnout význam výživného. Výživné je totiž v zásadě jen náhražkou osobní péče a při rovnocenné péči bude mít význam prakticky jen v mezních situacích (při výrazném rozdílu v příjmech rodičů nebo v případě nemožnosti vyvážené péče). Vzroste také význam spolupráce rodičů – oba rodiče by měli více spolupracovat už nejen ve významných, ale i v běžných záležitostech dítěte.

Zásadním přínosem rovnocenné péče bude posílení vztahů dětí s oběma rodiči, spravedlivější rozdělení rodičovských povinností i radostí, ale snad i snížení počtu sporů o péči. Předpokládám totiž, že jasné výchozí pravidlo rovnocenné péče by mělo rodiče odradit od zbytečných snah vystrnadit toho druhého ze života dítěte a směřovat je naopak k zákonem preferované dohodě.

Řadu dalších informací k tomuto tématu najdete na webovém portálu Stridavka.cz.

Literatura

KLIKOVÁ, Michaela. *Proměny manželství v ČR od roku 1918 po současnost*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Sňatky a rozvody v ČR*. Online. In: Český statistický úřad, 18. 6. 2025. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/snatky-rozvody?pocet=10&start=0&podskupiny=135&razeni=-datumVydani> [citováno 2025-09-17].

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Index rozvodovosti v okresoch SR, 2023*. Online. In: Štatistický úrad SR, 2025. Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/172b053a-6312-45fb-a695-c6f653ed77fa/Rozvodovost_2023.pdf?MOD=AJPERES&CVID=p0INF41&CVID=p0INF41 [citováno 2025-09-17].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 268/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 21. května 2025, sp. zn. II. ÚS 2423/24.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. května 2025, sp. zn. I. ÚS 3378/24.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 5. února 2025, sp. zn. I. ÚS 2364/24.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. května 2023, sp. zn. III.ÚS 1775/22.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. února 2023, sp. zn. I. ÚS 3350/22.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. srpna 2022, sp. zn. I. ÚS 847/22.